

Sagsnr.
2015 - 6567

Doknr.
266110

Dato
12-10-2015

Præsentation af den væsentligste lovgivning på ministeriets område

Baggrund

Social- og Indenrigsministeriet er ressortansvarlig for følgende hovedområder:

- Udsatte børn og unge, udsatte voksne, personer med fysiske eller psykiske handicap og frivillig social indsats
- Familier
- Kommuners og regioners styrelse
- Kommunal- og regionaløkonomi
- Valg og folkeafstemninger

I det følgende gennemgås inden for hvert af ministeriets hovedområder den væsentlige lovgivning. Oversigten er ikke udtømmende.

Udsatte børn og unge, udsatte voksne, personer med fysiske eller psykiske handicap og frivillig social indsats

Inden for områderne udsatte børn og unge, udsatte voksne, personer med fysiske eller psykiske handicap og frivillig social indsats er den væsentligste lovgivning lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1053 af 8. september 2015.

Serviceoven sætter de overordnede rammer for, hvilke serviceydelser og tilbud kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tilbyde borgerne. Støtte efter serviceoven kan blandt andet være rådgivning og specialrådgivning, hjælpemidler, støtte- og kontaktpersonordninger, hjælpeordninger, ledsagelse, botilbud, sociale behandlingstilbud, socialpædagogisk støtte mv. De fleste ydelser efter serviceoven kræver visitation efter en individuel vurdering, men f.eks. på rådgivningsområdet har kommunerne en generel forpligtelse til at tilbyde borgerne gratis rådgivning. Serviceoven indeholder også regler om kommunens tilsyn med børn og unge under 18 år samt vordende forældre, driftsorienteret tilsyn samt regler om betaling, finansiering og refusion. Endvidere indeholder serviceoven regler om kommunalbestyrelsens pligt til at samarbejde med frivillige sociale organisationer og foreninger.

Der er udstedt en række bekendtgørelser med hjemmel i serviceoven, der udbygger serviceovens regler herom, bl.a. om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet, om kvalitetsstandarder for social behandling for stofmisbrug og om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceoven.

En anden væsentlig lov på området er *retssikkerhedsloven*, jf. lovbekendtgørelse nr. 1052 af 8. september 2015. Denne lov indeholder regler for, hvilke myndigheder der er kompetent til at yde hjælp og betale for hjælpen på det sociale område, hvilke myn-

digheder afgørelsen kan påklages til, og hvordan de relevante myndigheder skal behandle sager efter lovgivningen. Formålet er bl.a. at fastlægge struktur og grundlæggende principper for administration af sociale sager, og at sikre borgerens rettigheder og indflydelse i forhold til sagsbehandlingen.

Endvidere gælder der på området en lov vedrørende tilsyn med offentlige og private sociale tilbud. Socialtilsynene, hvis opgaver er reguleret i *socialtilsynsloven*, jf. lovbekendtgørelse nr. 1054 af 8. september 2015, bidrager til at sikre, at borgerne får en indsats, der er i overensstemmelse med formålet med tilbuddene, som det er beskrevet i lov om social service. Socialtilsynene udfører et driftsorienteret tilsyn.

Endelig har ministeriet ressortansvaret for *psykologloven*, jf. lovbekendtgørelse nr. 229 af 8. marts 2012, som regulerer Psykolognævnets opgaver. Psykolognævnet har til opgave at autorisere psykologer samt at føre tilsyn med autoriserede psykologers faglige virke.

Familieområdet

De familieretlige love m.v. fastlægger de retlige rammer for alle familier i Danmark. Når man stifter familie og får børn, skal forældreskabet til barnet fastlægges, hvilket sker efter reglerne i *børneloven*. Hvis man ikke selv kan få børn, kan man have et ønske om at adoptere. Mulighederne herfor reguleres af *adoptionsloven* – både national og international adoption. *Forældreansvarsloven* regulerer bl.a. spørgsmål om forældremyndighed over barnet. *Navneloven* regulerer spørgsmål om navngivning og navneændringer, herunder f.eks. hvilket navn man kan give sit barn. Hvis man ønsker at blive gift, skal man opfylde de ægteskabsbetingelser, der fremgår af *ægteskabsloven*.

Lovgivningen regulerer også de situationer, hvor man som familie oplever, at forældrene går fra hinanden. *Forældreansvarsloven* regulerer forældremyndighed, barnets bopæl og spørgsmål om barnets ret til samvær med sine forældre. *Ægteskabsloven* regulerer muligheden for separation og skilsmisse samt spørgsmålet om ægtefællebidrag. *Retsvirkningsloven* fastlægger, at ægtefæller har formuefællesskab, og at formuen som udgangspunkt skal deles ved separation og skilsmisse. Denne lov regulerer også spørgsmål om ægtefællers indbyrdes forsørgelsespligt, herunder eventuel pligt til at betale ægtefællebidrag i forbindelse med en samlivsophævelse (inden separation eller skilsmisse). *Lov om børns forsørgelse* regulerer forældres forsørgelsespligt over for deres børn, herunder muligheden for at pålægge en forælder at betale børnebidrag. *Børnebortførelsesloven* indeholder regler, der håndterer tilbagegivelse af barnet i situationer, hvor en forælder bortfører barnet til eller fra Danmark.

De familieretlige love er således indrettet til at håndtere de forskellige faser i et familieliv, som man i et livsforløb kan opleve.

Der er i alt 15 familieretlige love samt 17 konventioner og andre internationale aftaler m.v., som hører under Social- og Indenrigsministeriets ressortområde. De væsentligste familieretlige love kan findes i følgende lovbekendtgørelser:

- Adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1084 af 7. oktober 2014.
- Børnebortførelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 375 af 6. juni 2010.
- Børneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1097 af 7. oktober 2014.
- Forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1085 af 7. oktober 2014.
- Lov om børns forsørgelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 1100 af 7. oktober 2014.
- Navneloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1098 af 7. oktober 2014.
- Retsvirkningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1135 af 20. oktober 2014.
- Ægteskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1096 af 7. oktober 2014.

Der er udstedt en række bekendtgørelser med hjemmel i de familieretlige love. Disse bekendtgørelser regulerer bl.a. sagsbehandlingen i familieretlige sager, og hvordan

ansøgninger om forskellige forhold skal indgives til myndighederne m.v. Derudover er der udsendt en række vejledninger, som uddyber reglerne og praksis på de forskellige familieretlige områder.

Kommuners og regioners styrelse

Lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 9. juni 2015, indeholder de overordnede rammer for kommunernes styrelse. Loven omhandler blandt andet kommunalbestyrelsens, kommunalbestyrelsesmedlemmernes, borgmesterens og udvalgenes rettigheder og pligter samt styreformer i kommunerne.

Lov om kommunernes styrelse fastsætter endvidere regler om vederlag, diæter, pension mv. for varetagelse af kommunale hverv.

Endelig indeholder lov om kommunernes styrelse regler om statens tilsyn med kommunerne, herunder regler om Statsforvaltningens kompetence og reaktionsmuligheder som umiddelbar tilsynsmyndighed og om Social- og Indenrigsministeriets kompetence og reaktionsmuligheder som overordnet tilsynsmyndighed.

Den kommunale styrelseslov indeholder desuden bestemmelser om kommunernes budgetlægning, bevillingsafgivelse, regnskabsaflæggelse, låntagning m.v.

Regionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 770 af 9. juni 2015, indeholder de overordnede rammer for regionernes styrelse. Regionsloven indeholder blandt andet bestemmelser om regionsrådets, regionsrådsmedlemmernes, regionsrådsformandens og udvalgenes rettigheder og pligter, om styreformer i regionerne, om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelse af regionale hverv, om statens tilsyn med regionerne, samt om regionernes budgetlægning, bevillingsafgivelse, regnskabsaflæggelse, låntagning m.v.

Der er udstedt en række bekendtgørelser med hjemmel i den kommunale styrelseslov og regionsloven, bl.a. om vederlæggelse af kommunale henholdsvis regionale hverv, om kommunernes henholdsvis regionernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. samt om kommunernes henholdsvis regionernes låntagning og lignende dispositioner.

Inddelingsloven, jf. lov nr. 382 af 3. maj 2006 om ændringer af landets inddeling i kommuner og regioner og om opløsning og udpegelse af forpligtende kommunale samarbejder med senere ændringer, indeholder regler om ændring af den kommunale og regionale inddeling samt om opløsning og udpegelse af forpligtende kommunale samarbejder og ændringer af den kommunale inddeling i den forbindelse.

Lov om forpligtende kommunale samarbejder, jf. lovbekendtgørelse nr. 614 af 6. maj 2015 med senere ændringer, indeholder de lovgivningsmæssige rammer for de forpligtende kommunale samarbejder. Loven indeholder således bestemmelser om udpegelse af de omfattede grupper af kommuner, der skal indgå i samarbejderne, og fastlægger de opgaveområder, der skal være omfattet af samarbejderne.

Kommunalfuldmagtsreglerne er de uskrevne kommunalretlige grundsætninger om kommunernes opgavevaretagelse, som giver kommunerne mulighed for at varetage visse opgaver på ulovbestemt grundlag. Kommunalfuldmagtsreglerne viger for den skrevne lovgivning og kommer ikke på tale, hvis en kommunal opgavevaretagelse er udtømmende reguleret i den skrevne lovgivning. Et klassisk eksempel på opgaver, som kommuner kan varetage efter kommunalfuldmagtsreglerne, er tiltag inden for fritids-, kultur- og idrætsområdet.

Herudover skal nævnes *lov om frikommuner*, jf. lovbekendtgørelse nr. 1027 af 20. august 2013 med senere ændringer, der dels rummer de generelle retlige rammer for

frikommuneforsøget, dels indeholder hjemmel til forsøg, der ikke kan gennemføres i medfør af den gældende lovgivning.

Endvidere er der en momsrefusionsordning for kommuner og regioner, der har hjemmel i *lov om konkurrencemæssig ligestilling mellem kommuners og regioners egenproduktion og køb af ydelser hos eksterne leverandører i relation til udgifter til merværdiafgift m.v.* samt om Momsfondet, jf. lov nr. 497 af 7. juni 2006, som ændret ved lov nr. 1548 af 21. december 2010. Der er i tilknytning til loven en bekendtgørelse om momsrefusionsordningen.

Kommunal- og regionaløkonomi

Lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 24. juni 2013, fastsætter de nærmere regler for den kommunale udligningsordning og fordelingen af bloktilskuddet til kommunerne. Endvidere indeholder loven bestemmelser om særtilskudsordninger til vanskeligt stillede kommuner og bestemmelser om fordelingen af beskæftigelsestilskuddet til kommunerne.

Der er udstedt flere bekendtgørelser med hjemmel i loven, bl.a. om de nærmere regler om opgørelse af kriterier mv. til brug for opgørelse af den kommunale udligning og regler om opgørelse af beskæftigelsestilskuddet til kommunerne.

Lov om nedsættelse af statstilskuddet til kommuner ved forhøjelser af den kommunale skatteudskrivning, jf. lov nr. 477 af 17. juni 2008, fastsætter regler om, at hvis skatten for kommunerne under ét bliver forhøjet, vil det kommunale bloktilskud blive reduceret tilsvarende. Reduktionen vil ske som en kombination af kollektive og individuelle nedsættelser.

Lov om regionernes finansiering, jf. lovbekendtgørelse nr. 797 af 27. juni 2011, fastsætter de nærmere regler for fordelingen af statens tilskud til regionerne. Tilskuddet består af to dele, som fordeles til finansiering af henholdsvis sundhedsområdet og de regionale udviklingsopgaver. På hvert af de to områder fordeles tilskuddet i forhold til udgiftsbehovet på det pågældende område. Endvidere er der fastsat bestemmelser om den kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet.

Der er udstedt en bekendtgørelse med hjemmel i loven, som fastsætter de nærmere regler om opgørelse af kriterier mv. til brug for opgørelse af udgiftsbehovet for regionerne.

Valg og folkeafstemninger

Ministeriet har ansvar for lovgivningen vedrørende valg og folkeafstemninger. De væsentligste love inden for valgområdet er *lov om valg til Folketinget*, der regulerer både folketingsvalg og folkeafstemninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014, *lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet*, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014, og *lov om kommunale og regionale valg*, jf. lovbekendtgørelse nr. 363 af 2. april 2014. I medfør af disse love er der udstedt en række bekendtgørelser om bl.a. brevstemmeafgivning, udformning af stemmesedler og bedømmelse af stemmesedler. Ministeriet udsteder endvidere vejledninger forud for hvert valg.

Inden for valgområdet har ministeriet også ansvar for lov om økonomisk støtte til politiske partier mv. (*partistøtteloven*), jf. lovbekendtgørelse nr. 1291 af 8. december 2006, som regulerer udbetalingen af den kommunale, regionale og statslige partistøtte til partier, kandidater uden for partierne og kandidatlistes.